

Věžní hodiny

v areálu Dětské psychiatrické nemocnice Opařany

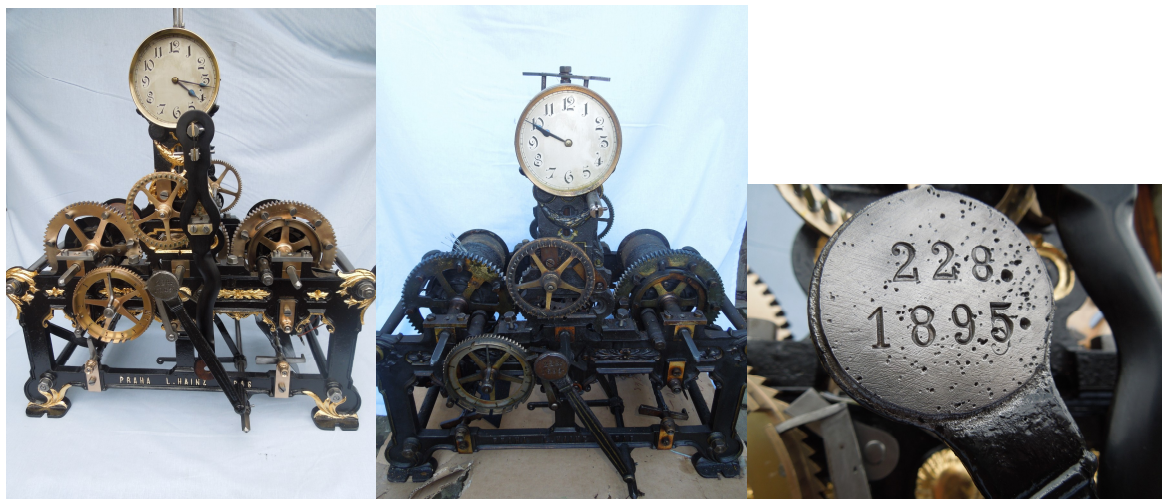

Vstupní portál bývalé jezuitské rezidence a dnešní budovy A v areálu nemocnice má trojúhelníkový tympanon s věžními hodinami.

Ve Vídni, v Praze, ale i v dalších českých městech byly vyráběny hodiny v mnoha malých dílnách až do druhé poloviny předminulého století, kdy vzrůstající se hodinářský průmysl v Německu vytlačil ruční práci v tomto oboru. Pouze jediný pražský závod v tomto oboru, založený v 1. polovině 19. století, udržel a rozšířil výrobu hodin. Byl to hodinář Ludwig Hainz (1815 – 1875), od roku 1847 byl pražským měšťanem a v roce 1836 založil v Praze hodinářský závod a od roku 1880 začal vyrábět věžní hodiny. Po smrti L. Hainze staršího převzal firmu Ludvík Hainz mladší (1847 – 1893), který byl od roku 1875 správcem pražského orloje. V konstrukci jeho hodin už byly použity novinky jako například klidový krok Amantův, později Lepautův. Strojní výroba umožnila vyrábět přesné součástky a spolehlivé konstrukce (šroubové spoje místo klínovaných, kulatá ložiska místo čtvercových atd.) s dekorativními prvky a zlacením na základových deskách. Věžní hodiny byly vyráběny ve třech variantách a to pouze jicí stroj nebo jicí stroj s jedním bicím soukolím (odbíjely půl a celé na jeden cimbál) nebo jici se dvěma soukolími, kdy čtvrtě odbíjely na jeden cimbál a celé hodiny na druhý.

Stroj věžních hodin, vyrobený firmou L. Hainz v roce 1895 s výrobním číslem 228, je umístěn v půdním prostoru budovy A v areálu DPN Opařany. Původní věžní hodiny se nedochovaly a ani nebyl nalezen sebemenší fragment nebo písemný záznam. Jednalo se pravděpodobně o kovaný stroj s dvěma nebo třemi soukolími. To se ale můžeme pouze domnívat. U současných hodin se jedná o čtvrtkový stroj s Lepautovým krokem, počet čtvrtí udává

závěrkový věnec umístěný na hlavním kole čtvrtového soukolí a počet hodin určuje samostatné závěrkové kolo pootáčené palcem na náběžném kole. Vteřinové kyvadlo je zavěšeno na dvou tenkých ocelových planžetách. Jednotlivá soukolí jsou poháněna železnými závažími. Po opravě v roce 2015 bylo ke stroji vsazeno elektrické natahování jednotlivých soukolí a doplněno blokování bití v nočních hodinách tj. 20:00 – 07:45 hodiny nebijí. Součástí opravy těchto věžních hodin bylo i pozlacení rafik na číselníku.

Pavel Kappler, hodinář-restaurátor, 391 55 Chýnov

Červen 2015